

STRATÉGIAALKOTÁS VIZSGÁLATA A VERTIKÁLIS INTEGRÁCIÓBAN RÉSZT VEVŐ BROILERCSIRKE TERMELŐK KÖRÉBEN

THE EXAMINATION OF STRATEGIC CREATION AMONG BROILER CHICKEN PRODUCERS UNDER VERTICAL INTEGRATION

Dr. Csizmásné Dr. Tóth Judit¹

¹ Közgazdasági Pénzügyi és Menedzsment Tanszék, Gazdálkodási Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

---

Kulcsszavak:

stratégiaalkotás, vertikális integráció, időhorizont, követett stratégia

Keywords:

strategy making, vertical integration, time horizon, followed strategy

Cikktörténet:

Beérkezett 2017.09.17
Átdolgozva 2017.10.20
Elfogadva 2017.10.25

Összefoglalás

A cikk célja a vertikális integrációban részt vevő 30.000 feletti broilercsirke állománnyal rendelkező termelők stratégiaalkotásának bemutatása kérdőíves megkérdezés keretében végzett kutatási eredmények alapján.

Abstract

This article is about the strategy development process among broiler fattening enterprises with flocks of at least 30.000 birds. This research results are based on questionnaire survey.

---

1. Bevezetés

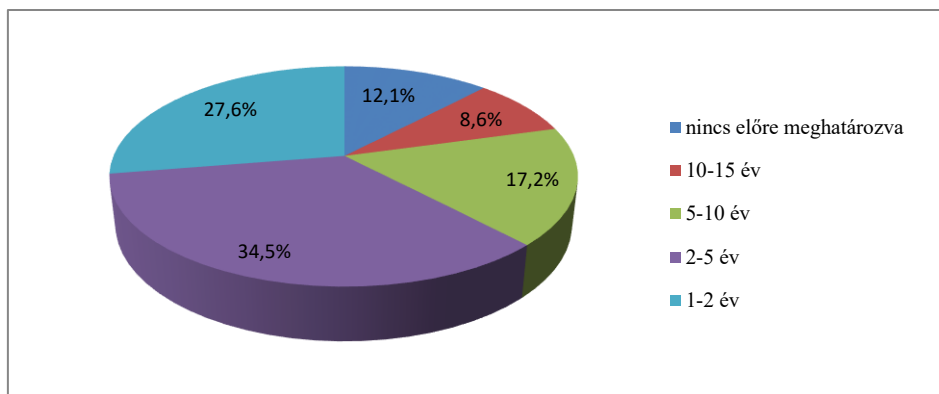
2015/2016-ban végzett kutatásom során a 30.000 feletti broilercsirke állománnyal rendelkező vertikális integrációban részt vevő termelők stratégiaalkotását (2012-2014) vizsgáltam google drive rendszerén keresztül végzett kérdőíves megkérdezés keretében. A vizsgált sokaság, a termékutáncnál regisztrált integrációban részt vevő legalább turnusonként 30 000 darab broilerállománnyal rendelkező broilercsirke termelők köre (169 fő). A mintavételi arány esetemben 47% (80/169) volt. A kutatás során a termelők stratégiaalkotási folyamatának jellemzőit vizsgáltam (alkot-e stratégiát, stratégiaalkotás időhorizontja, követett stratégia, formalizáltság, stb), valamint ezen jellemzők kapcsolatát a szervezetmérettel, a tartott broiler állomány nagyságával, és az integrációval való elégedettséggel.

2. A termelők stratégiaalkotási folyamata

Az eredmények az mutatták, hogy a vizsgált termelő vállalkozások 72,5%-a alkotott, 27,5%-a nem alkotott stratégiát a vizsgált időszakban (az elmúlt 3 évben). A vállalkozások stratégiaalkotása a stratégiát alkotó vizsgált vállalkozások közel 70%-nál nem formalizált formában történt, ez az arány összhangban is van a vizsgált vállalkozások vállalatméretével, hiszen a kérdőívet kitöltő vállalkozások több, mint 70%-a mikrovállalkozás volt. A stratégiaalkotás időhorizontja szempontjából a vizsgált vállalkozások többsége (62,1%-a) inkább rövidebb időszakra (2-5, és 1-2 évre) tervezte meg a stratégiáját (1. ábra).

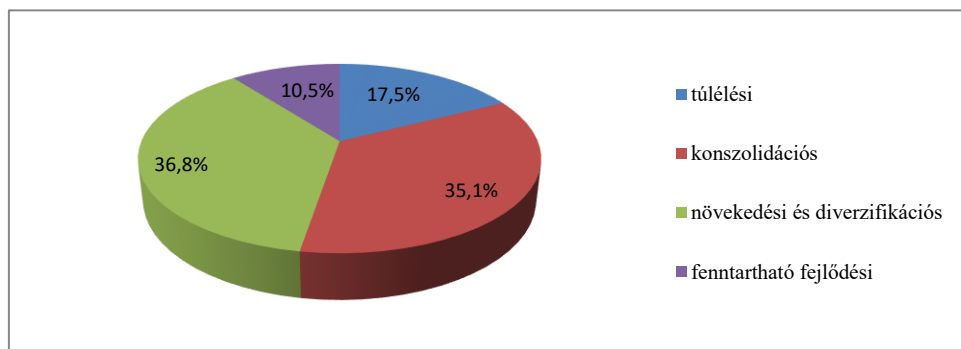
---

¹ Kapcsolattartó szerző. Dr. Csizmásné Dr. Tóth Judit Tel.: +36 56/510-300
E-mail cím: toth.judit@gk.uni-neumann.hu

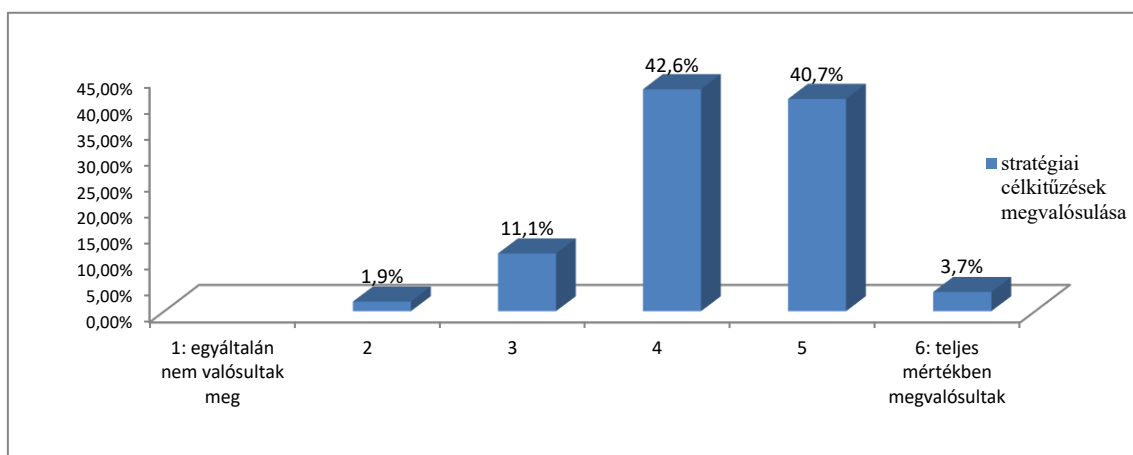
1. ábra: Vizsgált minta megoszlása a stratégiaalkotás időhorizontja szerint [1]

A vizsgált vállalkozások többségénél, 72,4% -ánál a stratégiaalkotás személyes módon, 27,6%-nál kollektív módon történt. A vizsgált vállalkozások zöme 75,9%-a a stratégiáját részben tudatosan, részben spontán alkotta, 20,7%-a tudatosan, és csak 3,4%-a spontán módon. A vizsgált vállalkozások nagy része növekedési és diverzifikációs (36,8%-a) valamint konszolidációs stratégiát folytatott (35,1%-a) (2. ábra). A követett stratégia típusait Székely, 2000 [4] kutatása alapján határoztam meg.

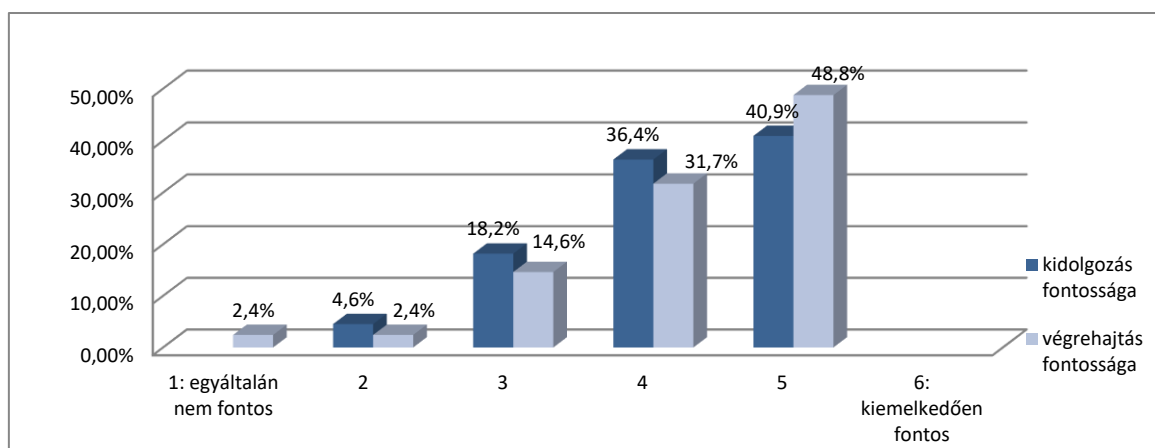
2. ábra: Vizsgált minta megoszlása a követett stratégiájuk alapján [1]

Valószínűleg a követett stratégia megoszlásából is következik, hogy a vizsgált vállalkozások többnyire sikeresnek ítélték meg stratégiaalkotásukat (3. ábra).

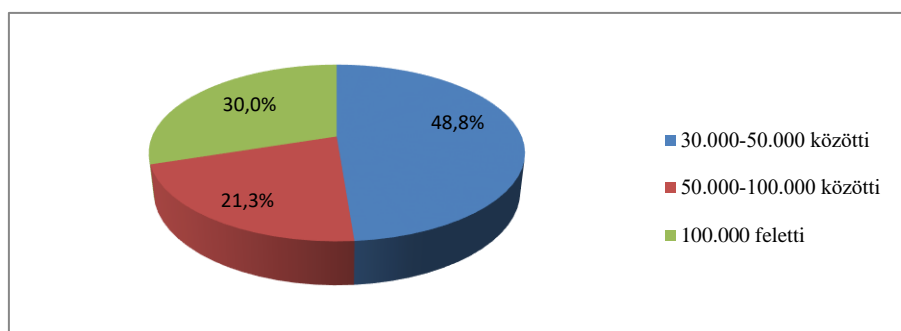
3. ábra: Vizsgált minta megoszlása a stratégiaalkotásuk sikeressége alapján [1]

A stratégia kidolgozását egy picivel fontosabbnak ítélték meg a vizsgált vállalkozások, mint a stratégia végrehajtásának fontosságát, de nagy különbség nincs a kettő megítélése között (4. ábra).

4. ábra: Vizsgált minta megoszlása a stratégia kidolgozásának és végrehajtásának fontossága szerint [1]

A kérdőívet kitöltő termelők közel 50%-a (48,8%-a) turnusonként 30.000-50.000 közötti, 21,3%-a 50.000-100.000 közötti, és 30%-uk 100.000 feletti broilerállománnyal rendelkezett (5. ábra).

5. ábra: Vizsgált minta megoszlása a turnusonként tartott broilerállomány alapján [1]

A vállalat mérete szerint tekintve a kutatásban részt vevő vállalkozások megoszlását, a vállalkozások többsége 72,2%-a mikrovállalkozás, 11,4%-uk kis-, 11,4%-uk közép-, és 5,1%-uk pedig nagyvállalat volt.

Kutatásom során a vizsgált változók alacsony mérési szintűek (nominális és ordinális skálán mért változók) voltak, ezért a stratégiaalkotás egyes tényezőinek a kapcsolatát szervezetmérettel, a broilerállománnyal, és az integrációval való elégedettséggel nemparaméteres próbák [2] segítségével vizsgáltam (2015/2016-os kutatás adatai alapján egy 2017-ben végzett kutatás keretében). A minőségi ismérvek közötti kapcsolat grafikus megjelenítése érdekében abban az esetekben *korrespondenciaelemzést* [3] is végeztem, ahol a Pearson-féle khi négyzet mutató szignifikáns volt. A statisztikai vizsgálatokat az SPSS 22.0 program próbaverziójával végeztem el, az ábrák szerkesztéséhez pedig az SPSS mellett az Excel programot használtam.

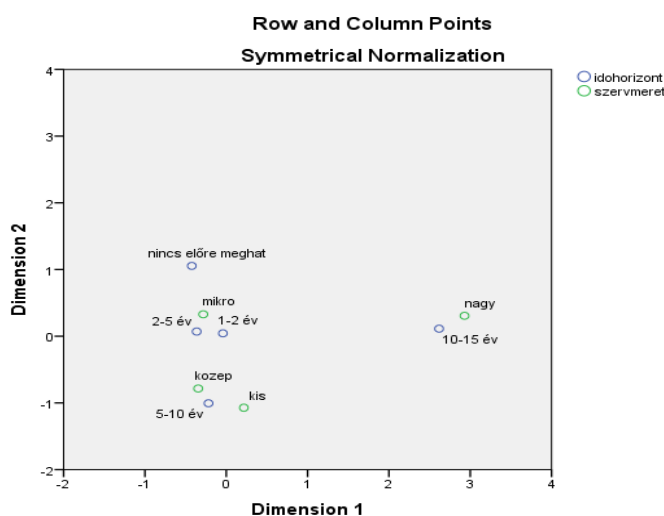
3. Stratégiaalkotás és a szervezet méret kapcsolatának vizsgálata

A stratégiaalkotás tényezői közül az időhorizont, a formalizáltság és a követett stratégia típusa mutatott szignifikáns kapcsolatot a szervezetmérettel a nemparaméteres próbák eredményei alapján (1. táblázat).

1. táblázat: Stratégiaalkotás és szervezetméret kapcsolatának vizsgálata nemparaméteres próbák segítségével (saját kutatás eredményei alapján)

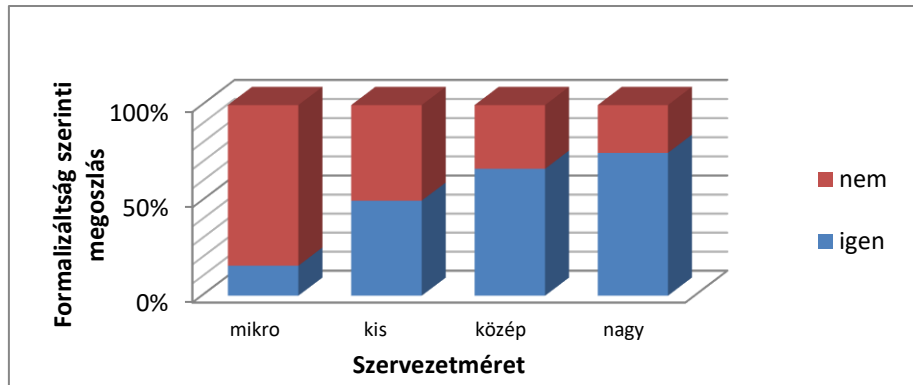
	Stratégiaalkotás tényezői	Medián teszt	Szignifikancia szint
szervezetméret	alkot-e stratégiát	0,189	0,117
	stratégiaalkotás időhorizontja	0,035	0,018
	formalizáltság	0,000	0,000
	követett stratégia	0,005	0,005
	tudatosság	0,558	0,576
	kollektivitás	0,389	0,170
	stratégia sikeressége	0,279	0,276
	kidolgozás fontossága	0,505	0,507
	végrehajtás fontossága	0,910	0,908

A stratégiaalkotás időhorizontja alapján vizsgálva a szervezet méretet szignifikáns különbséget tapasztalhatunk a csoportok között (KW teszt eredménye: $p=0,018$). A Pearson Kétnégyzet mutató értéke is szignifikáns volt ($p=0,002$), ezért korrespondenciaelemzés segítségével is ábrázoltam az időhorizont és a szervezetméret kapcsolatát. A 6. ábrán látható, hogy a nagyvállalatok esetében a 10-15 éves időhorizont dominált, míg a kis-, és középvállalkozások esetében az 5-10 év, a mikrovállalkozások esetében pedig az 1-2 éves, a 2-5 éves periódus, valamint több olyan vállalkozás is volt, aki nem határozta meg előre a stratégiaalkotás időhorizontját.

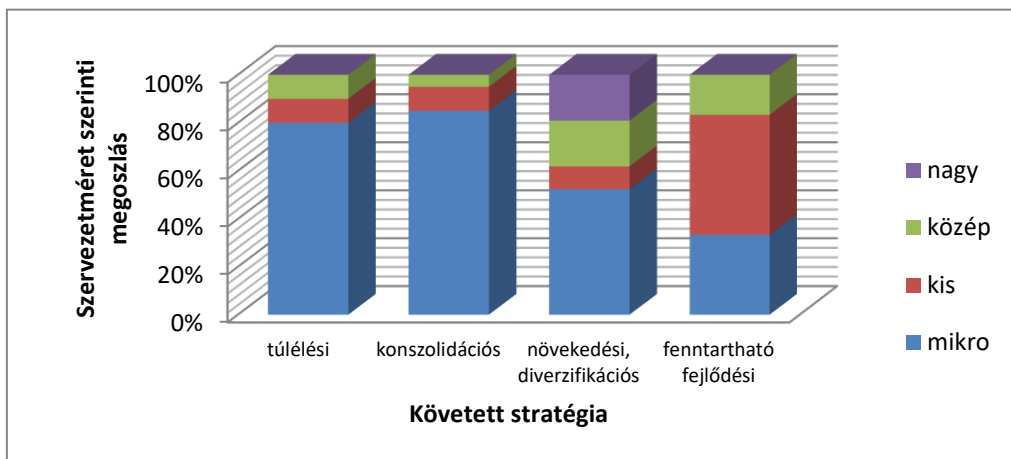
6. ábra: Korrespondenciaelemzés időhorizont és szervezetméret (saját kutatási eredmények alapján)

Az eredmények alapján látható, hogy a nagyvállalatok stratégia alkotására inkább jellemző a hosszabb (10-15 éves) időhorizont, mint a mikro-, kis-, és közép vállalkozások esetében. A stratégiaalkotás formalizáltsága alapján vizsgálva a szervezet méretet szignifikáns különbséget tapasztalhatunk a csoportok között (KW teszt eredménye: $p=0,000$). A 7. ábra adatai alapján látható, hogy a nagyobb szervezetekre (közép- és nagyvállalatokra) inkább jellemző a formalizált stratégiaalkotás, mint a kis- és mikro vállalkozásokra.

7. ábra: Formalizáltság és szervezeterméret kapcsolata (saját kutatási eredmények alapján)

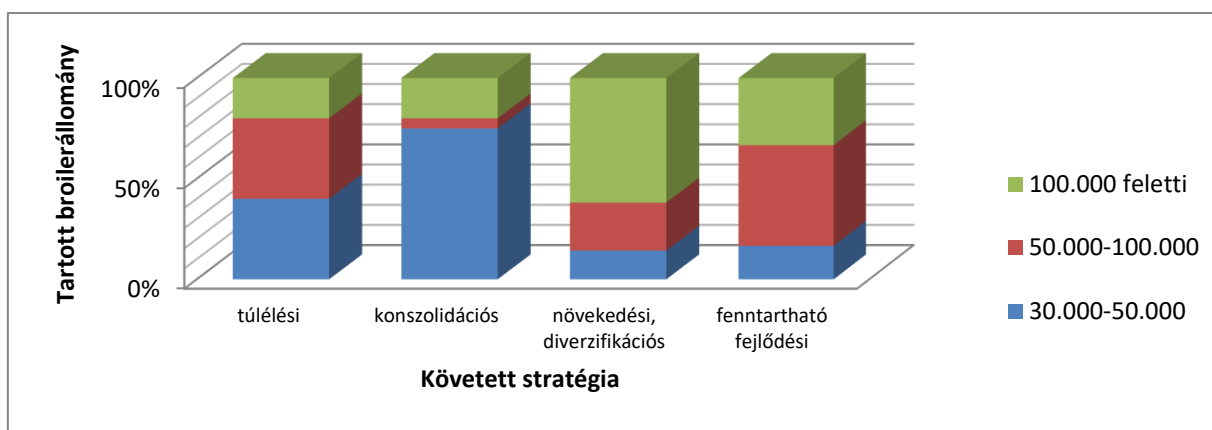
A követett stratégia alapján vizsgálva a szervezet méretet szignifikáns különbséget tapasztalhatunk a csoportok között (KW teszt eredménye: $p=0,030$). A 8. ábra adatai alapján látható, hogy a nagyobb szervezetekre (közép- és nagyvállalatokra) inkább a növekedési és diverzifikációs stratégia jellemző, míg a kis- és mikro vállalkozásokra inkább a túlélési és a konszolidációs stratégia.

8. ábra: Követett stratégia és szervezeterméret kapcsolata (saját kutatási eredmények alapján)

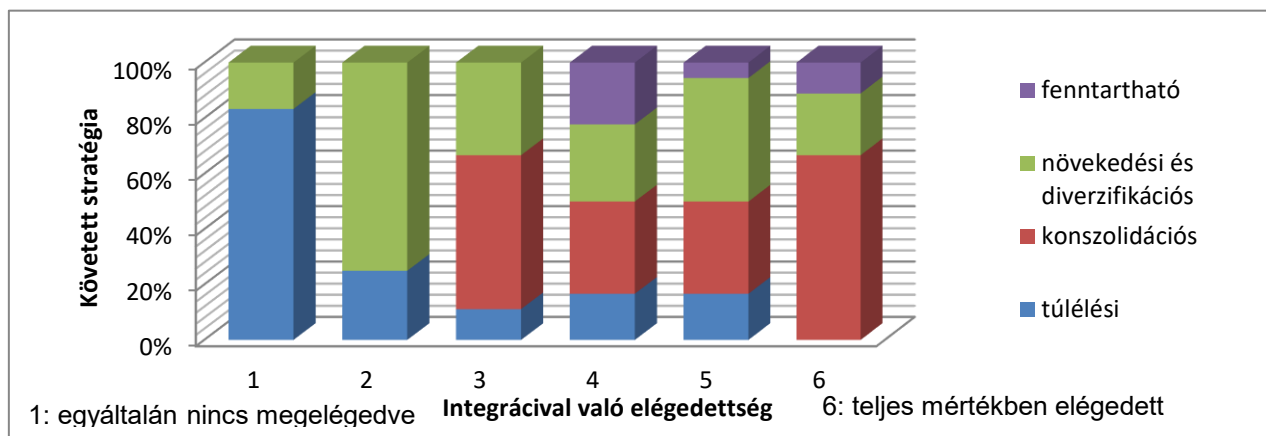
4. Követett stratégia kapcsolata a tartott broilerállománnyal és az integrációval való elégedettséggel

A követett stratégia kapcsolatát megvizsgáltam a tartott broilerállomány nagyságával is nemparaméteres próba segítségével. A követett stratégia alapján vizsgálva a tartott broilerállomány nagyságát szignifikáns különbséget tapasztalhatunk a csoportok között (KW teszt eredménye: $p=0,004$). A 9. ábra eredményei alapján látható, hogy nagyobb állatállománnyal rendelkező vállalkozásokra (100.000 feletti) inkább a növekedési, diverzifikációs stratégia jellemző, a kisebb 30.000-40.000 és 40.000-50.000 közötti állatállománnyal rendelkező vállalkozásokra pedig inkább a konszolidációs stratégia.

9. ábra: Követett stratégia és tartott broilerállomány kapcsolata (saját kutatási eredmények alapján)

A követett stratégia pedig még egy további változóval, az integrációval való elégedettséggel is szignifikáns kapcsolatot mutatott a nemparaméteres próba eredménye alapján (KW teszt eredménye: $p=0,036$). Az eredmények azt mutatták, hogy a konszolidációs, és a növekedési - diverzifikációs stratégiát folytatók elégedettebbek az integrációval, mint a túlélési stratégiát követő vállalkozások (10. ábra).

10. ábra: Követett stratégia és az integrációval való elégedettség kapcsolata (saját kutatási eredmények alapján)

Ennek oka a nagyobb broilerállomány nagyságára vezethető vissza, hiszen minél nagyobb broilerállománnyal lép be egy vállalkozás az integrációba, annál kedvezőbb feltételeket tud kialakítani.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk a kutatás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Irodalomjegyzék

- [1] Dr. Csizmásné Tóth Judit (2016): Tulajdonosi vagy szerződéses integráció? A vertikális integrációból fakadó előnyök kihasználásának vizsgálata a turnusonként 30.000 feletti állománnyal rendelkező broilercsirke termelők körében, PhD értekezés, Keszthely.
- [2] Hunyadi L. – Mundruczó Gy. – Vita L. (2000): Statisztika, Aula Kiadó Kft, Budapest.
- [3] Jánosa András (2011): Adatelemzés SPSS használatával, Computer Books Kiadói Kft.
- [4] Székely Csaba (2000).: Gondolatok az agrárvállalkozások stratégiai tervezéséről. Gazdálkodás, XLIV. évfolyam 2. szám.